

Warszawa, 27-08-2025 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Adam Krzywoń

XI.540.78.2025.JO

Pan
dr hab. Maciej Duszczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i
Administracji

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z prowadzonym, na podstawie art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.), postępowaniem wyjaśniającym w sprawie pobytu cudzoziemca w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców (dalej: SOC) w Kętrzynie, do Biura Rzecznika wpłynęło pismo¹ Zastępcy Dyrektora Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej z dnia 18 lipca 2025 r., w którym przedstawiono aktualną sytuację dotyczącą pojemności i zaludnienia strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców.

W piśmie tym poinformowano Rzecznika, że strzeżone ośrodki dla cudzoziemców – z wyłączeniem oddziału rodzinnego z wyodrębnionymi miejscami dla małoletnich cudzoziemców bez opieki w Strzeżonym Ośrodku w Lesznowoli – funkcjonują zgodnie

¹ KG-CU-ZSS.072.30.2025

z § 11 ust. 1a załącznika do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie strzeżonych ośrodków i aresztów dla cudzoziemców², który to określa minimalną powierzchnię pokoju dla cudzoziemca na 2 m² na osobę. Przepis ten stanowi, że w przypadku konieczności jednoczesnego umieszczenia dużej liczby cudzoziemców, przy braku wolnych miejsc w pokojach lub celach mieszkalnych, cudzoziemca można – na czas określony, nie dłuższy niż 12 miesięcy – zakwaterować w pomieszczeniu o powierzchni mniejszej niż określona w ust. 1 pkt 1 tego przepisu (tj. 4 m² na osobę), jednak nie mniejszej niż 2 m² na osobę.

Według danych przekazanych ww. piśmie na dzień 18 lipca 2025 r. przebywało w:

1. SOC w Białej Podlaskiej – 151 osób na 182 dostępnych miejsc;
2. SOC w Białymstoku – 156 osób na 159 miejsc dostępnych miejsc;
3. SOC w Kętrzynie – 122 osoby, w tym 7 osób ma oddziały dla niepełnosprawnych ruchowo na 128 dostępnych miejsc, w tym 10 miejsc dla niepełnosprawnych ruchowo;
4. SOC w Lesznowoli:
oddział rodzinny – 45 osób, w tym 5 małoletnich cudzoziemców bez opieki na 200 dostępnych miejsc, w tym 22 miejsca dla małoletnich bez opieki,
oddział męski – 96 osób na 100 dostępnych miejsc;
5. SOC w Przemyśle – 144 osoby na 147 dostępnych miejsc,
areszt dla cudzoziemców – 10 osób na 24 miejsca.

Powyższe dane wskazują, że nawet po zastosowaniu ww. § 11 ust. 1a załącznika do rozporządzenia, strzeżone ośrodki – z wyjątkiem SOC w Białej Podlaskiej oraz oddziału rodzinnego SOC w Lesznowoli – zostały niemal całkowicie wypełnione, a dalsze umieszczanie w nich cudzoziemców grozi przeludnieniem, przekraczającym maksymalną liczbę mieszkańców przewidzianą dla tych placówek.

Pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra, że próba rozwiązania problemu wzrastającej liczby cudzoziemców umieszczanych w detencji administracyjnej poprzez systematyczne dokwaterowywanie kolejnych osób aż do osiągnięcia minimalnej powierzchni 2 m² przypadającej na jednego cudzoziemca w pomieszczeniu (pokoju dla cudzoziemców lub celi mieszkalnej) budzi zaniepokojenie Rzecznika Praw Obywatelskich. Tego rodzaju praktyka może stanowić naruszenie standardów międzynarodowych i stwarzać realne zagrożenie dla bezpieczeństwa samych

² t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 719, dalej: rozporządzenie MSW z dnia 24 kwietnia 2015 r.

cudzoziemców. Sam fakt dopuszczenia takiego rozwiązania na okres do 12 miesięcy nie zmienia jego negatywnej oceny, tym bardziej, że wskazany maksymalny okres należy uznać za relatywnie długi.

Przypomnę, że działający w Biurze RPO Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur (dalej: KMPT) już w 2022 r., w raporcie pt. Sytuacja cudzoziemców w ośrodkach strzeżonych w dobie kryzysu na granicy Polski i Białorusi³, zwracał uwagę na systemowy problem warunków bytowych w administracyjnej detencji cudzoziemców. KMPT wskazał, że umieszczanie mężczyzn na minimalnej powierzchni 3 m², a kobiet i małoletnich na powierzchni 4 m² na osobę nie zapewnia odpowiednich warunków pobytu. Problem ten został jedynie pogłębiony i pogorszony przez nowelizację rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie strzeżonych ośrodków i aresztów dla cudzoziemców (Dz. U. poz. 1482), która dopuszcza czasowe zakwaterowanie cudzoziemca w pomieszczeniu o powierzchni nie mniejszej niż 2 m² na osobę.

Obowiązujące obecnie w detencji administracyjnej minimum jest nie tylko niższe od międzynarodowych standardów⁴ pozbawienia wolności, ale również od krajowej normy, która wynosi 3 m² na osobę w celi mieszkalnej w aresztach śledczych i zakładach karnych⁵. W tym kontekście podkreślenia wymaga uchwała Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt III CZP 25/11, z której wynika, że samo umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi, gdzie powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego jest mniejsza niż 3 m², może stanowić wystarczającą przesłankę do stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych.

³ Zob. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/kmpt-cudzoziemcy-strzezone-osrodki-raport> [dostęp: 7 sierpnia 2025r.].

⁴ Zgodnie z Europejskim Komitetem do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu minimalna powierzchnia celi nie może być mniejsza niż 6 m² w przypadku celi jednoosobowej oraz 4 m² w celach wieloosobowych. Za: European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), Living space per prisoner in prison establishments: CPT standards, [CPT/Inf (2015) 44].

⁵ Art 110 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 911).

Należy przy tym zaznaczyć, że cudzoziemcy umieszczeni w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców, a nawet w areszcie dla cudzoziemców, nie odbywają tam kary pozbawienia wolności, ani też nie stosuje się wobec nich środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Odmienny status prawny cudzoziemców względem osób osadzonych nie powinien zatem skutkować mniej korzystnymi warunkami detencji administracyjnej niż te, które obowiązują w przypadku wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania.

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się z uprzejmą prośbą o odniesienie się przez Pana Ministra do przedstawionej kwestii. W szczególności proszę o poinformowanie, czy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji prowadzone są aktualnie prace legislacyjne dotyczące zmiany § 11 Regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie dla cudzoziemców, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 kwietnia 2015 r., lub prace projektowe związane z utworzeniem nowego strzeżonego ośrodka dla cudzoziemców lub rozbudową już istniejących placówek.

Z poważaniem

Adam Krzywoń

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

gen. dyw. SG Robert Bagan, Komendant Główny Straży Granicznej